

Historia protestantyzmu i adwentyzmu na Pomorzu i w Kołobrzegu

Historia protestantyzmu i adwentyzmu na Pomorzu i w Kołobrzegu

Protestantyzm na Pomorzu wiąże się z osobą Jana Bugenhagena (1485-1558), pochodzącego z senatorskiej rodziny z miasta Wolin. W 1504 r. ukończył studia na uniwersytecie w Gryfii (Greifswald) i już w dwudziestym roku życia został nauczycielem i rektorem miejskiej szkoły łacińskiej w Treptow (dzisiejszy Trzebiatów). Miał on niebywałą zdolność nawiązania bliskiego kontaktu z młodzieżą. Również szlachta i uczeni ubiegali się o jego przyjaźń. Bugenhagen miał szczególne zamiłowanie do Pisma Świętego i już w młodości prosił Boga, aby prowadził go przez życie, aby oświecał go Swoim Duchem. Po jakimś czasie wstąpił do klasztoru białobockiego i przyjął w 1509 r. święcenia zakonne.

Pod koniec grudnia 1520 roku Bugenhagen otrzymał książkę Marcina Lutra "O babilońskiej niewoli kościoła". Po wstępny przejrzeniu książki stwierdził, że jej autor musi być bardzo niebezpiecznym heretykiem, takim, jaki jeszcze nie powstał od czasów Chrystusa. Niemniej przeczytał ją jeszcze kilka razy, z większą uwagą. Wtedy zmienił zdanie co do tej pozycji, jak również co do samego Lutra. Od tamtej pory Bugenhagen opowiadał w swoim środowisku o swoim odkryciu. Wtedy to z kazalnicy Treptowa zaczęto głosić Ewangelię. Konsekwencją tego był wybuch prześladowań. Kilku zwolenników Ewangelii zostało wtrąconych do więzienia. Inspiratorami prześladowań byli biskup Kaminu i książę pomorski Bogusław. Pod wpływem lektury książek Marcina Lutra Bugenhagen opuścił klasztor.

Bugenhagen uszedł prześladowań uciekając do Wittenbergi. Miał on wtedy 36 lat. Podobnie jak Melancton, Bugenhagen został przyjacielem Lutra aż do śmierci. Po wyjeździe Lutra na sobór do Wormacji, został on w zastępstwie Lutra wykładowcą Psalmów na wittenberskiej wszechnicy (od 1522 roku). Rok później został Bugenhagen pierwszym kaznodzieją (pastorem) przy kościele wittenberskim, który to urząd zajmował przez 36 lat.

Z czasem do reformacyjnych poglądów zbliżyli się również inni zakonnicy jego klasztoru, co doprowadziło do jego opuszczenia przez część zakonników i umożliwiło dokonanie pierwszej w czasach Reformacji sekularyzacji majątku klasztornego. W wyniku działalności Jana Bugenhagena idee reformacyjne szybko rozprzestrzeniły się w miastach pomorskich. Doprowadził on do tego, że w 1531 r. książęta pomorscy zgodzili się na nieograniczone

propagowanie luteranizmu, a już w 1534 r. uznali ewangelicyzm za jedyną i obowiązującą religię. Opracował on również i przygotował do druku w Trzebiatowie projekt reformy pomorskiego Kościoła. Wydał ordynację kościelną (1535) a następnie Agendę (1542), przeprowadzał od 1535 r. pierwsze wizytacje kościelne. Wydał w języku łacińskim jedną z pierwszych historii Pomorza, "Pomeranię" (1518). Przez wiele lat należał do najbliższych współpracowników Marcina Lutra; z jego inspiracji dokonał tłumaczenia Pisma Świętego (1533-34) na dialekt dolnosaksoński - macierzysty język niemieckiej ludności Pomorza Zachodniego. W 1544 r. wybrano go biskupem Kościoła pomorskiego, nie przyjął jednak tej godności. Zmarł w 1558 r. w Wittenberdze. Uważany jest za głównego reformatora Pomorza, a także Danii, Szlezwiku-Holsztyna, Hamburga i Brunszwiku.

Innym zwolennikiem Lutra był pewien student pochodzący z Danii, Piotr Suaven. Później zasłynął on z ewangelicznej działalności, którą prowadził w Danii i na Pomorzu. Niestety, nie wiemy w jakich miastach prowadził swoją misję.

Ruchy reformacyjne zapoczątkowane przez Marcina Lutra sprawiły, że protestantyzm szybko zaczął się rozprzestrzeniać na ziemiach pomorskich. Biskupstwo Kamieńskie w dotychczasowej formie przestało istnieć, a dobra biskupie przeszły pod bezpośrednią władzę książąt pomorskich.

Odnowioną wiarę zaczęto wprowadzać w Kołobrzegu już w roku 1531. W dniu 19 lutego tego roku podjął tu wykłady na temat nowych prawd wiary kaznodzieja luterański Mikołaj z Lubeki. Kołobrzeżanie przyjęli naukę Lutra bardzo szybko. We wszystkich kościołach zaczęto odprawiać nabożeństwa w nowym obrządku, czemu towarzyszyło wprowadzenie języka niemieckiego.

Fakt ten odbił się bardzo ujemnie na losie tutejszych Słowian katolików i przyczynił się do szybkiego germanizowania tych ziem i oderwania od Polski i Kościoła. Przez kilka wieków, do końca niemal XIX w. katolicy stanowili rodzaj diaspory za względu na małą ich liczebność, jak również dlatego, że w nieście nie było katolickiego kościoła.

Dzięki pomocy emerytowanego pastora Johna Bahr'a, mieszkającego obecnie w Kanadzie, udało nam się zdobyć pewne informacje dotyczące przedwojennej historii zboru adwentystów w Kołobrzegu. John Bahr urodził się w 1931 roku w Trzebiatowie. Po wojnie był pastorem czterech zborów w Berlinie (było to w latach 1967 - 69). W 1969 roku wyemigrował do Kanady, gdzie do 1976 roku był pastorem

w Manitoba (Saskatchewan Conference).

Pastor Bahr przeniósł się następnie do USA, gdzie pracował przez 12 lat na terenie stanów Minnesota i Północna Dakota. W 1988 roku powrócił do Manitoba Saskatchewan. Od 1991 roku jest już na emeryturze.

Tuż przed wybuchem II Wojny Światowej kołobrzescy zbór adwentystów składał się z kilku rodzin (prawdopodobnie było ich sześć). Trudno ustalić dokładną liczebność tego zboru, w każdym razie wiemy, że rodziny były dosyć liczne, bo np. rodzina Johna Bahr'a liczyła 12 osób. Pastorem w ówczesnym zborze kołobrzescim był br. Schultz, natomiast w Trzebiatowie br. Rebensburg (w Trzebiatowie znajdował się samodzielny zbór, który posiadał nawet własny budynek kościelny - znajdował się on nad rzeką Rega, w Parku Bahr'a). Pastor Schultz zmarł w 1942 roku.

Ze wspomnień Johna Bahr'a wynika, że na początku wojny kołobrzescy adwentyści musieli opuścić miejsce swoich dotychczasowych spotkań i przenieśli się do prywatnego mieszkania, które znajdowało się w pobliżu stacji kolejowej. Z naszych poszukiwań udało się ustalić, że oprócz rodziny Bahrów członkami tutejszego zboru była rodzina o nazwisku Frank (mieli oni dzieci w wieku Johna). Członkiem tego zboru była również s. Eva Reisinger (z domu Schultz) mieszkająca obecnie w Lüneburgu, w Niemczech.

Historia adwentyzmu na tych ziemiach związana jest z nieznanym z nazwiska pastorem, który prowadził pracę misyjną na Pomorzu ok. 1900 roku. Ów pastor odwiedził dziadków Johna i ochrzcił ich około 1907/08 roku w Trzebiatowie. Była to pionierska praca, którą prowadził w okolicach Kołobrzegu - Trzebiatowa i Gryfic. Koszalin należał wtedy do innego dystryktu. Na początku lat trzydziestych Przewodniczącym Diecezji był pastor Rebensburg, natomiast sekretarzem do spraw młodzieży był Otto Bahr, wujek Johna. W tamtym czasie pastorem w Szczecinie, gdzie znajdowała się Diecezja Kościoła, był kuzyn Johna Bahr'a, Ernst Denkert. W tej chwili mieszka on w Hannoverze.

W wyniku transferów ludności w powojennym Kołobrzegu, w znacznym stopniu zmieniła się struktura wyznaniowa miasta. Przed II wojną światową Kołobrzeg był miastem wybitnie protestanckim. Na jego terenie było 7 kościołów ewangelickich i kilka kaplic (Kościoła Ewangelicko-Augsburskiego, Kościoła Ewangelicko-Reformowanego, Kościoła Staroluterańskiego, Kościoła Baptystów, oraz jednego z kościołów ewangelicznych). Przez pewien okres w kaplicy Kościoła Staroluterańskiego zbierali się adwentyści. W Kołobrzegu znajdowała się również gmina Żydowska. Natomiast osób należących do Kościoła rzymskokatolickiego było zaledwie ok. 100. Dziś wyznawcy tej religii mają kolosalną przewagę nad protestantami. Społeczeństwo kołobrzesckie jest zdecydowanie społeczeństwem wyznania

rzymskokatolickiego.

Obecnie protestanci stanowią zaledwie 1 % mieszkańców Kołobrzegu. W tej chwili mamy tu następujące wyznania chrześcijańskie: rzymsko-katolickie, greko-katolickie, świadkowie Jehowy, Kościół Chrystusowy, Kościół Adwentystów Dnia Siódmego, a także swoją działalność rozpoczyna Kościół Zielonoświątkowy.

Wyznawcy wszystkich pięciu (sześciu) grup wyznaniowych żyją na ogół bezkonfliktowo i tolerancyjnie względem siebie. Różnice religijne nie stoją na przeszkodzie w zawieraniu trwałych przyjaźni. Jest to chyba specyfika ludności mieszkającej na Pomorzu. Wiemy przecież, że w różnych częściach naszego kraju panuje duch nietolerancji i sekciarstwa.

Wszelkie uwagi na temat strony kieruj [tutaj](#)